

AZ 1952. ÉVI VÁROSI ÉS A KÖZSÉGI HELYZETKÉPSTATISZTIKAI ADATGYŰJTÉS FŐBB EREDMÉNYEI

A Központi Statisztikai Hivatal Város- és Községstatisztikai Osztálya ez év márciusában Budapest kivételével az ország valamennyi városára és községére vonatkozóan helyzetképstatisztikai felvételt hajtott végre. Az adatgyűjtés elsősorban a város- és községfejlesztési tervek készítéséhez, illetve azok végrehajtásának ellenőrzéséhez, valamint a települések fejlesztési kategóriákba való sorolásához szolgáltat alapot, de hasznos segítséget nyújt a területrendezéshez, a felső- és középfokú államigazgatási szervek irányító munkájához, sőt a városok és községek gazdálkodásához is.

Az adatok 1952. január 1-i állapot szerint mutatják a községek és városok fejlettségét, gazdasági, szociális és kulturális intézményekkel, szervekkel való ellátottságát; a visszatekintő adatok egyúttal a felszabulás óta, ezen belül pedig az 1951. évben történt fejlődésről adnak képet.

A felszabulás előtt nem volt helyzetképstatisztikai adatgyűjtés, de ha lett volna is ilyen, igen szomorú, de jellemző képet nyújtott volna a tőkés rendszer népelnyomó politikájának „eredményeiről”. A szórványos adatok is azt mutatják, hogy a városok és a községek belső részei — ahol a tőkés rendszer urai laktak — általában rendezettek, gazdasági, szociális és kulturális intézményekkel viszonylag jól ellátottak, ezzel szemben a külvárosok, de elsősorban a falvak és tanyák dolgozó népének jelentős része még a civilizáció és kultúra legelemibb eszközeivel sem rendelkezik. Sok község lakossága posta, vasút és kiépített utak hiányában szinte teljesen el volt zárva a külvilágtól; és a dolgozónak a mindennapi bevásárlásokért vagy a legközelebbi orvosig 10, nem egy esetben pedig 20 km-nél is nagyobb távolságra kellett gyalogolnia. „Szerencsés” volt az a község, ahol valamelyik főúr, vagy tőkés ütötte fel rezidenciáját, mert oda legalább járható utat építettek, vagy a villanyt bevezették.

A felszabulás után gyökeresen megváltozott a helyzet a községekben is. Népi demokráciánk egyik fő feladatának tekintette, hogy a városok iparosításával egyidejűleg kiemelje a falvakat évszázados elmaradottságukból és elindítsa azokat a szocialista fejlődés útján. A hároméves terv 2 milliárd forintot, a felemelt ötéves terv pedig ennek az összegnek sokszorosát irányozta elő a községek fejlesztésére; ennek eredményeképpen több száz község részesült gazdasági, szociális és kulturális intézményekben és 4 község már várossá fejlődött.

Az 1952. évi városi és községi helyzetképstatisztikai felvétel adatai ezeket a nagyszerű eredményeket tárják eléink és amikor arra utalunk, hogy 7 év alatt nem lehet évszázados mulasztások nyomait teljesen eltüntetni, meg kell állapítanunk, hogy népi demokráciánk az elmúlt 7 évben — az újjáépítés óriási áldozataitól és munkájától eltekintve — összehasonlíthatatlanul többet tett a városok és községek fejlesztése érdekében, mint a tőkés rendszer évtizedek alatt.

A következőkben az 1952. évi helyzetképstatistika egyes kiragadott fejezeteinek országosan összesített főbb eredményeiről adunk rövid tájékoztatást. (A számadatok előzetesnek tekintendők, amelyek a feldolgozás befejezése után némileg módosulhatnak. A felszabadulás előtti adatok az 1944. évre vonatkoznak.)

Belterületi utak, közművek létesítése

Utépítés

A felszabadulás óta a városok és községek *belterületén* közel 650 km együttes hosszúságú burkolattal ellátott *utak* építettek összesen 3 360 000 m² felülettel. Ennek a mennyiségnek kb. 1/3 része a városokra jut. A háború által tönkretett, illetve megrongált utak újjáépítését, kijavítását nem számítva, a hároméves terv kezdetétől 343 község és 50 város részesült belterületi utépítésben, 119 község és 1 város pedig csak a felszabadulás óta rendelkezik kiépített belterületi utakkal.

Ugyancsak a fenti időszakban közel 550 km hosszúságban építettek *gyalogjárót*, összesen 700 000 m² felületű burkolattal. Összesen 262 község és 44 város részesült gyalogjáró-építésben és ezek közül több mint 80 csak a felszabadulás óta rendelkezik kiépített járdával. A belterületi út- és járda-építés egyre gyorsuló ütemét bizonyítja az a tény, hogy a felszabadulás óta történt létesítéseknek közel 30%-a az elmúlt esztendőre esik.

Ivóvíz-ellátás

A tőkés rendszer bűnösen elhanyagolta a falusi, de sok esetben a városi dolgozó nép **egészséges ivóvízzel** való ellátását. A lakosság nyomorúságos víze-látásáról még a polgári szociográfusok is kénytelenek voltak megállapítani: „... ivóvízellátás kérdése sürgős megoldásért kiáltó országos ügyé növekedett. Ma már általánosan ismeretes, hogy hazánk lakosságának csak kb. 22%-a iszik vízvezetéki vizet és 40%-nak vízellátása komolyan kifogásolható. Közkezen forog az az adat is, hogy 56 városunk közül 30-ban nincs vízmű, s ez utóbbiak közül 4-ben 50 000-nél több lélek lakik. A falusi lakosság helyzete meg egyenesen siralmas, az ásott kutak 73%-a fertőzött.”¹

Bár az ijesztő hiányosságot már régen észrevették, de igen keveset tettek a baj megszüntetése érdekében. Még egy artézi kút fúrásáért is óriási harcot kellett a dolgozó népnek a tőkés osztály képviselőivel szemben folytatnia. Az említett műből példának idézzük Szentes város első artézi kútjának történetét: „... Mégis óriási küzdelembe került, míg az október 13-i képviselőtestületi közgyűlés elhatározta a munka megindítását. A városi főorvos igen alaposan indokolt beszédben mutatott rá arra, hogy hosszú idejű orvosi tapasztalata szerint a nagymérvű gyermekhalandóságnak az egészségtelen ivóvíz az oka. Erre az ellenzéki szónok (városatyai!) azzal állott elő, hogy ő is, és a képviselőtestület tagjai is felnőttek ember-korra artézi kút vize nélkül, ami azt bizonyítja, hogy Szentesen jó ivóvíz van. Isten ellen való vétek volna ilyen haszontalanságra 30 000 forintot kiadni. Közegészségügyi szempontból a jó ivóvíz inkább ártalmára van az embernek, mint hasznára, mert ő azt tapasztalja, hogy részesei azon a tanyán, ahol a jó víz van, mind kibetegedtek, mert sok vizet ittak, míg a másik tanyáján, ahol rossz víz van, mind egészségesek voltak, mert keveset ittak.”²

¹ Magyarország ivóvízellátása. A Magyar Mérnök- és Építészegylet kiadása, Budapest, 1940. 62. old.

² U. o., 66. old.

Népi demokráciánkra vár az az óriási anyagi áldozatokat igénylő feladat, hogy újabb vízművek létesítésével, artézikutak fúrásával megoldja a magyar — de elsősorban az alföldi — népnek ezt a több évszázados problémáját. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy államunk ezt a munkát is sikerrel fogja elvégezni.

A felszabadulás óta — az ipari és öntöző vizet szolgáltató hálózatot nem számítva — összesen 300 km hosszúságú, ivóvizet szolgáltató *vízvezeték*et építettek; ennek 38%-a 1951. évben létesült. Összesen 79 község és 38 város részesült új vízvezetéképítésben, illetve bővítésben; ezek közül 32 község és 6 város csak a felszabadulás óta rendelkezik vízhálózattal. A házi bekötések száma új létesítés, vagy pedig a meglévő hálózatba történt új bekapcsolások révén a felszabadulás óta több mint 5600-zal emelkedett. Az új bekapcsolások 34,4%-a 1951-ben történt.

A *vízvezetéki közutak* száma a felszabadulás óta kerekén 640-nel emelkedett és ennek 37,4%-a az elmúlt évben létesült. Összesen 91 községben és 30 városban építettek új vízvezetéki közutakat.

A vízvezeték-hálózatba jelenleg be nem kapcsolható lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása céljából a felszabadulás óta 548 községben és 33 városban összesen 979 új *ártézi kutat* létesítettek, ennek 27,7%-a 1951-ben épült.

A felszabadulás óta összesen 90 km hosszúságú fedett szennyvíz-csatorna-hálózatot építettek, amelynek $\frac{2}{3}$ része 1951-ben létesült. Összesen 17 község és 28 város részesült új csatorna-építésben, illetve bővítésben.

A községek és városok villamosítása

A szocializmus építésében rendkívüli jelentősége van a települések villamosításának. A villany fényt és kultúrát ad a falvaknak, de az iparosítás és a mezőgazdaság teljes szocialista átalakítása sem képzelhető el elektromos-energia nélkül. Népi demokráciánk az 5 éves terv végére valamennyi község villamosítását előirányozta. A villamosítás állásáról a harmadik tervvezetékén az alábbi adatok tájékoztatnak.

A villanyvilágításba bekapcsolt fogyasztók számának alakulása
(felszabadulás előtti villanyvilágításba bekapcsolt községek száma = 100)

Községek lélekszáma	1951. jan. 1.	1952. jan. 1.
— 500 fő.....	170	221
501—1000 „.....	158	188
1001—2000 „.....	148	177
2001—5000 „.....	134	150
5001— „.....	116	122
<i>Községek összesen:....</i>	<i>131</i>	<i>146</i>
<i>Városok*</i>	<i>118</i>	<i>124</i>
Községek és városok együtt	125	136

* Budapest nélkül.

A városok mindegyike, a községeknek pedig túlnyomó többsége bevezette a villanyt; az áramszolgáltatásba még be nem kapcsoltak több mint 60%-ának 1000-nél kevesebb lakosa van. A kis lélekszámú községek nem megfelelő ellátottsági aránya még a múlt rendszer mulasztásának következménye, ugyanis a magánkézben levő villamosító társaságok elsősorban a több nyereszkedési lehetőséget biztosító nagyobb településekbe vezették be az áramot.

Népi demokráciánk rövid pár év alatt hatalmas eredményeket ért el a községek villamosítása terén: a háborús pusztítások helyreállítását nem számítva — amely sok helyen teljesen új villamosítást jelentett — a felszabadulás óta 732 községet kapcsoltak be az áramszolgáltatásba. Kormányzatunk elsősorban a múltban legjobban elhanyagolt kis lélekszámú (1000 lakoson aluli) községekről gondoskodott, ezeknek közel felét a felszabadulás után villamosították.

A villamosítás üteme a felszabadulás utáni évek átlagában több mint ötször, a 3 éves terv előtti 2 és fél évet nem számítva pedig 7 és fél-szer nagyobb a háború előtti évek átlagánál. A községek villamosításának üteme a felszabadulás után évről-évre fokozódik. 1945-től a hároméves terv kezdetéig 50, a hároméves terv folyamán 330, az ötéves terv első 2 évében pedig 352 új községet kapcsoltak be az áramszolgáltatásba. A bekapcsolt fogyasztók száma a felszabadulás előttihez viszonyítva, a községekben 46, a városokban 24, országos átlagban 36%-kal emelkedett.

A villamosítás még gyorsabb üteme elé eddig a nagy kapacitású áramfejlesztő telepek hiánya gördített akadályt. A rohamosan fejlődő iparunk egyre több villamosenergiát igényel, de jelentősen megnövekedett a lakosság fogyasztása is és a meglévő energiafejlesztő telepeink nem bírják a további megterhelést. Ezt a problémát az újonnan üzembe állított és a most épülő új, nagy termelőképességű erőművek fogják megoldani.

Egészségügy, szociális helyzet

A tőkés rendszer csak igen keveset törődött a dolgozók egészségügyével, a falusi lakosság közül pedig csak az részesült orvosi ellátásban, aki fizetni tudott. Az orvosok letelepedését, gyógyszerárak és egyéb egészségügyi intézmények létesülését elsősorban a nyereszkedési lehetőség irányította.

Szinte felmérhetetlen az a támogatás, amit népi demokráciánk egészségügyi és szociális téren a dolgozó népnek a felszabadulás óta eltelt rövid idő alatt juttatott. A dolgozók társadalmi biztosításáról, a természetbeni és anyagi szociális juttatásokról nem beszélve, egészségügyi kormányzatunk az egészségügyi és szociális intézmények, illetve szervek egész sorát hozta létre. Ennek a munkának főbb eredményeiről az 595. oldalon lévő táblázat ad tájékoztatást.

Az egészségügyi intézményekkel rendelkező városok és községek közül szülőotthont 59,4%, mentőállomást közel 40% a felszabadulás után kapott. Jelentősen előmozdították az egészségügyi helyzet megjavulását a nagy számban létesült körzeti orvosi rendelők és egészségházak, illetve egészségügyi tanácsadó helyiségek is.

Az orvosi gyakorlatot folytató orvosok száma a felszabadulás előttihez viszonyítva, 12%-kal emelkedett. Ez nemcsak a már meglévő és újonnan létesített egészségügyi intézmények orvosi ellátását javította meg, hanem 118 község — az orvossal rendelkezők 9,7%-a — körzeti orvost is kapott.

A körorvosi körzetek átrendezése folytán az orvossal nem rendelkező községek is közelebb kerültek az orvoshoz. 78 községben új nyílt árusítású *gyógyszertár* létesült, 224 községben pedig kézigyógyszertárak segítségével oldják meg a gyógyszerellátás problémáját. 141 községünk csak a felszabadulás óta rendelkezik szülésznővel.

Egészségügyi intézményekkel rendelkező községek, illetve városok száma 1952. január 1-én

Megnevezés	Szülőotthonnal	Mentőállomással	Tüdőbetegközponttal	Nemibetegközponttal	Rendelőintézet	Körzeti orvosi rendelővel	Egészségházzal	Egészségügyi tanácsadóhellyel
	r e n d e l k e z ő							
Községek.....	85	40	93	20	19	1065	138	1605
Városok*.....	16	53	55	54	37	40	41	40
<i>Együtt....</i>	<i>101</i>	<i>93</i>	<i>148</i>	<i>74</i>	<i>56</i>	<i>1105</i>	<i>179</i>	<i>1645</i>
Az új létesítményekben részesült községek és városok az összes egészségügyi intézményekkel rendelkezők százalékában								
Községek.....	62,4	45,0	18,3	20,0	10,5	7,6	10,9	10,5
Városok*.....	43,7	35,8	14,5	18,5	16,2	32,5	19,5	25,0
<i>Együtt....</i>	<i>59,4</i>	<i>39,8</i>	<i>16,9</i>	<i>18,9</i>	<i>14,3</i>	<i>8,5</i>	<i>12,8</i>	<i>10,9</i>

* Budapest nélkül.

A községek és városok szociális intézményekkel való ellátása tekintében különösen a *területi bölcsődék* létesítésében értünk el jelentős eredményeket. A felszabadulás előtt mindössze 8 községnek és 19 városnak volt bölcsődéje, 1952. január 1-én a bölcsődével rendelkező községek száma 43-ra, a városoké pedig 38-ra emelkedett. Az adatokban nem szereplő üzemi és hivatali bölcsődék száma az ellátottsági arányt többszörösére emeli. A területi bölcsődékben elhelyezett gyermekek száma a felszabadulás előttinek kb. ötszörösére növekedett. A *gyermekjátsszótérrel* rendelkező községek, illetve városok száma a felszabadulás előtti 90-ről 200 fölé emelkedett.

Az öregekről történő gondoskodásra utal az a tény, hogy a felszabadulás óta több mint 100 község, illetve város kapott *szociális otthon* és ezzel egyidejűleg a szociális otthonokban elhelyezettek száma kb. 55%-kal emelkedett.

Oktatás, népművelés

A szocialista átalakulás népünk anyagi jóléte mellett leginkább a kulturális színvonal nagymértékű emelésében tükröződik vissza. Amíg a tőkés rendszernek egyáltalán nem volt érdeke, hogy a dolgozó nép műveltségi színvonala emelkedjék, sőt — csak az uralkodó osztálynak kedvező tanügyi politikájával tudatosan is súlyos akadályokat gördített a munkás-paraszti származású fiatalok elé, népi demokráciánk iskolapolitikája arra irányul,

hogy az egész dolgozó nép számára lehetővé tegye a tanulást, a műveltségi színvonal emelkedését.

Az iskolák államosítása és ennek kapcsán az egységes oktatási rendszer megteremtése nemcsak az oktatás minőségének megjavulását, hanem egyúttal a tanerők és tanulók számának ugrásszerű megnövekedését is eredményezte. Ehhez járul még oktatásügyi kormányzatunk iskolaépítő tevékenysége, amelynek eredményeit az alábbi adatok mutatják.

Általános iskolával rendelkező községek, illetve városok megoszlása lélekszámnagyság szerint (1952. I. I.)

A községek lélekszáma	Általános iskolával rendelkezik	E b b ő			
		felszabadulás		1951. jan. 1.	
		óta iskolaépítésben vagy bővítésben részvett			
		szám	%	szám	a felszabadulás óta iskolaépítésben vagy bővítésben részvettek %-ában
— 500 fő.....	526	67	12,7	27	40,3
501—1000 „.....	873	232	26,6	91	39,2
1001—2000 „.....	878	394	44,9	122	31,0
2001—5000 „.....	679	373	54,9	157	42,1
5001— „.....	205	137	66,8	63	46,0
<i>Községek összesen</i>	<i>3161</i>	<i>1203</i>	<i>38,1</i>	<i>460</i>	<i>38,2</i>
Városok*.....	57	42	73,7	28	66,7
Községek és városok együtt.....	3218	1245	38,7	488	39,2

* Budapest nélkül.

Ma már csaknem valamennyi községnek és népesebb külterületi lakotthelynek van általános iskolája és ez a tény népi demokráciánk iskolaépítő tevékenységének eredménye. A felszabadulás óta 1245 község, illetve város részvett iskolaépítésben, illetve bővítésben, vagyis az általános iskolával rendelkezők 38,7%-a kapott új iskolaépületet vagy tantermeket. Az iskolaépületek száma a felszabadulás előttihez viszonyítva, több mint 1200-zal, a tantermek száma pedig több mint 3000-rel emelkedett. Népi demokráciánk gondoskodása a múltban oly nagymértékben elhanyagolt tanyavilágra is kiterjedt. Az új iskolaépületek 40%-a, a tantermeknek pedig közel 25%-a külterületi lakotthelyeken létesült.

Az iskolaépítésnél, illetve bővítésnél még sokkal nagyobb arányú a tanerők számának növekedése; 2363 község, illetve város — az általános iskolával rendelkezők 73%-a — kapott a felszabadulás óta összesen közel 11 000 új tanerőt, aminek következtében a felszabadulás előtti állapothoz viszonyítva, a tanerők száma több mint 50%-kal emelkedett.

Hasonló arányú fejlődés mérhető le a községek és városok középfokú iskolákkal való ellátása terén is. A felszabadulás előtt mindössze 25 községnek volt csak középiskolája, ma már ez a szám a dolgozók középiskoláit nem számítva, eléri a 70-et, tehát a növekedés mértéke 180%. Ezenkívül természetesen a középiskolával már a felszabadulás előtt is rendelkező községek, illetve városok is kaptak új iskolát, vagy részvettek bővítésben.

A középiskolák száma a felszabadulás előttihez viszonyítva 50, a középiskolai tantermek száma 30, a tanerők száma pedig 48 %-kal növekedett. Oktatásunk fejlődésének ütemére nézve jellemző, hogy a felszabadulás után történt új iskolalétesítések, illetve bővítések nagyobb része az 1951. évre esik.

Az iskolaépítés mellett kormányzatunk különös gondot fordít a dolgozó nép iskolán kívüli oktatására is és többek között kultúrotthonok, filmszínházak, népkönyvtárak létesítésével mozdítja elő a dolgozók művelődését, szórakozását. Ennek a tevékenységnek eredményeit tárja elénk az alábbi kimutatás.

Területi kultúrotthonnal és állandó jellegű mozival rendelkező községek, illetve városok megoszlása lélekszámnagyság szerint (1952. I. 1.)

A községek lélekszáma	Kultúrotthonnal (teremmel) rendelkező községek, ill. városok száma			A növekedés mutatója a felsz. e. = 100		Mozival rendelkező községek, ill. városok száma			A növekedés mutatója a felsz. e. = 100	
	felszabadulás előtt	1951. I. 1.	1952. I. 1.	1951. I. 1.	1952. I. 1.	felszabadulás előtt	1951. I. 1.	1952. I. 1.	1951. I. 1.	1952. I. 1.
— 500 fő	75	143	230	191	307	—	6	11	—	—
501—1000 „	163	366	521	225	320	14	41	71	293	507
1001—2000 „	194	440	611	227	315	90	191	256	212	284
2001—5000 „	199	391	546	196	274	243	362	420	149	173
5001— „	67	138	196	206	293	162	188	195	116	120
Községek összesen.....	698	1478	2104	212	301	509	788	953	155	187
Városok*	29	46	52	159	179	54	55	57	102	106
Községek és városok együtt	727	1524	2156	210	297	563	843	1010	150	179

* Budapest nélkül.

A táblában nem szerepelnek az üzemi kultúrotthonok és a körzeti mozik adatai. Meg kell jegyezni, hogy a kultúrotthonokra vonatkozó, felszabadulás előtti adatok legtöbb esetben csak az egyébként is ritkán tartott előadások céljára alkalmilag igénybevett helyiségeket jelentik.

Megállapítható, hogy a rendszeres kulturális előadások céljára szolgáló helyiségekkel (kulturterem, kultúrotthon, kultúrház) a községek és városok $\frac{2}{3}$ része rendelkezik és ez az arányszám az üzemi kultúrotthonok beszámításával még jóval magasabb. A kultúrotthonnal rendelkező községek száma a felszabadulás előttinek több mint háromszorosára emelkedett, a városoknál a növekedés mértéke majdnem 80 %.

Állandó jellegű mozival valamennyi város és a községek közel $\frac{1}{3}$ -a rendelkezik. A felszabadulás óta több mint 450 község és város kapott állandó jellegű mozit, a községek nagy részét pedig körzeti mozik útján látják el filme előadásokkal. A nem állandó jellegű és a körzeti mozik figyelembe vételével a mozival rendelkező települések száma meghaladja az 1800-at, a községek villamosításának befejeztével pedig lehetőség nyílik valamennyi községnek moziépítésre, illetve a körzeti mozhálózatba való bekapcsolására.

A következő tábla a községek és városok népkönyvtárakkal való ellátottságát mutatja.

A népkönyvtárral rendelkező községek, illetve városok száma lélekszámkategóriák szerint

A községek lélekszáma	Népkönyvtárral rendelkező községek és városok száma
— 500 fő.....	243
501—1000 „.....	572
1001—2000 „.....	712
2001—5000 „.....	607
5001— „.....	185
<i>Községek összesen:</i>	<i>2319</i>
<i>Városok*</i>	<i>53</i>
Községek és városok együtt..	2372

* Budapest nélkül.

A tőkés rendszerben a falusi dolgozó népnek sem ideje, sem pedig lehetősége nem volt arra, hogy könyvet olvasson, mert a könyv az uralkodó réteg privilégiuma volt. Népi demokráciánk tudva, hogy a könyv fegyver a dolgozók kezében, erős ütemben látta el a falvakat és városokat könyvtárakkal. Ezek az új népkönyvtárak kivétel nélkül a népi demokrácia létesítményei. Ma már a községek és városok közel $\frac{3}{4}$ részének van népkönyvtára és ez az arányszám az üzemi és egyéb könyvtárak figyelembevételével még ennél is magasabbra emelkedik.

*

Posta, távbeszélő

Kormányzatunk igen nagy gondot fordít arra, hogy a hírközlés minden tekintetben megfelelő legyen és ezért egyre több községet kapcsol be a közvetlen postai forgalomba. Igen nagy mulasztásokat kellett pótolni ezen a téren is; erről tanúskodnak az 599. oldalon lévő táblázat adatai.

Ma már a községek több mint $\frac{3}{4}$ része közvetlenül vesz részt a postai forgalomban, az 1000 lakosnál népesebb községek csaknem mindegyike saját postával rendelkezik. Közel 500 község — a postával rendelkezők több mint 20%-a — csak a felszabadulás után kapott postát és ezek közül is legnagyobb mértékben a múltban legjobban elhanyagolt kis lélekszámú községekről történt gondoskodás. A postahivatalok, illetve fiókposták száma a felszabadulás előttihez viszonyítva, 26%-kal emelkedett. A postával való ellátás egyre gyorsuló ütemét az is bizonyítja, hogy a közvetlen postai forgalomba csak a felszabadulás óta bevont községek közel $\frac{1}{3}$ része az elmúlt év folyamán kapott postát.

A postával rendelkező községek, illetve városok megoszlása lélekszámnagyság szerint (1952. I. 1.)

A községek lélekszáma	Postával rendelkezik	e b b ő l p o s t á v a l				A postahivatalok számának alakulása (felsz. e. = 100)	
		csak a felszabadulás		ebből 1951. I. 1.		1951. I. 1.	1952. I. 1.
		ó t a r e n d e l k e z i k					
		szám	%	szám	%		
— 500 fő	106	48	45,3	21	43,7	144	180
501—1000 „	601	235	39,1	76	32,3	144	165
1001—2000 „	838	141	16,8	35	24,8	116	121
2001—5000 „	674	55	8,2	18	32,7	107	111
5001— „	205	9	4,4	4	44,4	107	116
<i>Községek összesen</i>	2424	488	20,1	154	31,6	118	126
Városok*.....	57					114	123
Községek és városok együtt.	2481	488	19,7	154	31,6	117	128

* Budapest nélkül.

Népi demokráciánk a postaszervvel még ellátatlan községekről a postán kívüli távbeszélőforgalom egyre nagyobb mértékű kiterjesztésével gondoskodik.

Postán kívüli nyilvános távbeszélővel rendelkező községek, illetve városok megoszlása lélekszámnagyság szerint (1952. I. 1.)

A községek lélekszáma	A postán kívüli telefonok számának alakulása (a felsz. e. telefonnal ellátott községek száma = 100)	
	1951	1952
— 500 fő.....	407	566
501—1000 „.....	260	347
1001—2000 „.....	198	239
2001—5000 „.....	149	171
5001— „.....	189	247
<i>Községek összesen</i>	<i>203</i>	<i>255</i>
Városok*.....	138	170
Községek és városok együtt..	193	242

* Budapest nélkül.

Jóval több mint 500 község csak a felszabadulás után s ezeknek több mint $\frac{1}{3}$ -a 1951-ben kapott telefont. Legnagyobb arányú emelkedés természetesen az 1000-nél kevesebb lakossal rendelkező községeknél mutatkozik. A postán kívüli nyilvános távbeszélők száma a felszabadulás előttinek kb. 2 és félszeresére emelkedett.

*

Az 1952. év helyzetképstatisztikai adatgyűjtés néhány kiragadott eredménye is városaink és községeink eddig soha nem látott fejlődéséről tesz tanúságot. Város- és községfejlesztés a múltban ötletszerűen történt és elsősorban csak a kiváltságos osztály érdekeit szolgálta. Ma már a város- és községfejlesztést is a népgazdasági terv írja elő, amely minden tekintetben a dolgozó nép jólétének, életszínvonalának fokozását tartja szem előtt.

A hároméves terv beruházásai nemcsak azt tették lehetővé, hogy városaink és községeink begyógyítsák háború okozta sebeiket, hanem azt is, hogy jelentős lépést tegyenek a szocialista fejlődés útján. A módosított ötéves terv évről-évre emelkedő mértékben összesen 10 milliárd forintot irányzott elő város- és községfejlesztésre, és a statisztikai adatok bizonyítják, hogy a terv nem üres ígéret marad, hanem élő valósággá válik.

A népgazdasági tervek beruházásai egyre inkább eltüntetik a város és falu, illetve azok bel- és külterületei között a múltban oly élesen fennálló különbséget és lehetővé tették, hogy több község várossá fejlődjék (Sztálinváros, Komló, Várpalota).

Nincs olyan város, nincs olyan falu az országban, amelynek a felszabadulás, a három- és öt éves terv ne adott volna már valamit és ne nyújtaná a továbbiakban a fejlődés hatalmas lehetőségét.

Pályázati határidő meghosszabbítása

Közljük olvasóinkkal, hogy lapunk június havi számában megjelent

„Iparágunk sajátos statisztikai kérdései“

c. pályázati felhívásra megírandó pályaművek határidejét az Iparstatisztikai Értesítő szerkesztősége — olvasói kérésére —

1952. szeptember 10-ig meghosszabbította

Ismétellen felhívjuk a figyelmet, hogy a pályázatokat az Iparstatisztikai Értesítő szerkesztőségének címére (Budapest, II., Keleti Károly-utca 18/b.) kell küldeni.